

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca 155. szám. Gergurov-féle házban.
hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető köz-
lemények intézendők és minden díjak fizetendők.

A bácsamegyei nemzeti párt hivatalos közlönye.
Megjelenik hetfő és ünnepek utáni napok kivételével minden nap.
Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 fr. — Félévre 7 fr. — Negyedévre 3 fr.
Egyes szám ára 10 ar. — Éves előfizetés 10 kr.
Egyes szám ára 10 ar. — Éves előfizetés 10 kr.

TÁVIRATOK.

Az önérzetes finnek.

Berlin, nov. 21. (A „Z. és V.” eredeti távirata.) Pétervárról érkezett magántávirat szerint a finnek nem akartak fölesküdni Miklós csár manifeszturnára. Ennél fogva a csár Frisch szenátor által más manifeszturnot készítettett, amelylyel a finnek meg voltak elégedve. A Vielopolski marquis vezetése alatt tisztelgő lengyel küldöttséget a csár a legnyájasabbán fogadta. Ez alkalommal kijelentette a csár, hogy nem tekint a valláskülönbségre, ő minden alattvalóját egyaránt szereti. — A csár jóvendőbeli nejevel a curszkoje-szeloi kastélyban fogja tudni a mézesheteket, ahová az udvar a menyegző estéjén költözik át.

A csár esküvője.

Pétervár, nov. 21. (A „Z. és V.” eredeti távirata.) A városi képviselőtestület holnap ülést tart a csár esküvője alkalmából teendő intézkedések tárgyában. Az iskolai hatóságok utasítást kaptak, hogy pénteken és szombaton iskolai szünet legyen.

A japán-kinai háboru.

Washington, nov. 21. (A „Z. és V.” eredeti távirata.) A japán kormány a tokiói amerikai követ jegyzékére válaszolt, melyben kérdezték, vajjon Japán előtt kedves dolog van-e, ha Cleveland elnök elvállalná a közvetítést a japán-kinai viszályban. A válasz azt mondja, hogy Japán méltányolja az amerikai unió barátságos érzelmeit, de a japán fegyverek sikere mégis olyan, hogy a kinai kormánynak az ő ajánlataival egyenesen Japánhoz kell fordulnia.

A büszke japánok.

Washington, nov. 21. (A „Z. és V.” eredeti távirata.) A japán kormány válaszolt a Tokioban szóló amerikai követ jegyzékére,

melyben ez azt kérdezi, hogy Cleveland elnöknek a japán-kinai conflictusban való intervenciója Japánra nézve kellemes volna-e. A válaszban az mondatik, hogy Japán méltányolja a barátságos érzelmeit, melyekkel az amerikai kormány el van telve, azonban a japán hadsereg sikerei olyanok, hogy Japánnak az a véleménye, hogy a chinai kormánynak egyenesen a japán kormánynak kell javaslatokat tennie.

Tekintettel a kinai és japán képviselők távollétére Tokioból és Pekingből itt azt hiszik, hogy a válasz ugy értelmezendő, hogy a béke újból való helyreállítására vonatkozó közlések a tokiói és pekingi emerikai követek útján tételesen, kik a háboru kitörése óta a két ország érdekeinek képviselőitől meg vannak bizva.

Cleveland balesete.

New-York, nov. 21. (A „Z. és V.” eredeti távirata.) Cleveland elnök ma Washington mellett tett sétája alkalmával leesett és lábát kifíezamította. Ennek következtében az elnök a mai minisztertanácsban nem lehetett jelen.

Apponyi Albert gr. beszéde.

(Folytatás.)

T. képviselőház! A most már csak igen nagy vonásokban előállított motívumokhoz, a melyek engem a kormány iránti általános bizalmatlanságra indítanak, megvallom, járulnak még más motívumok is, melyek folytán egy bizonyos százalék bizalmatlansági többletet vagyok kénytelen adózni a t. belügyminiszter urnak. (Derűlttség és tetszés balfelől.) Nem akarok arról szólni, hogy a t. belügyminiszter urnak már az utolsóelőtti költségvetés tárgyalásának alkalmából tett, itt általános rokonszenvvel fogadott azon kijelentése, hogy a közigazgatásba friss, pezsdülő, életteljes szellemet és munkásságot akar behozni, a valóságban abszolote nem nyilvánult. (Helyeslés, igaz! Ugy van! balfelől) semmiféle irányban, csak egy irányban, a melyre beszédem fonálán vissza fogok térni, hogy t. i. lassanként a t. belügyminiszter ur — a ki nem ugy kezdte — átadomult ideális pártminiszterré, a hatalomnak a párturalom szempontjából és érdekéből mintaszerű kezelőjévé. (Élénk derűlttség balfelől)

Ha ezt érteite a t. belügyminiszter ur azon friss és felpezsdülő szellem alatt, melyet a közigazgatásba be akar hozni, hát ebben az irányban neki csakugyan sikerült beváltania ígérteit és kilátásba helyezett reformját és fejlődését elérni kormányzatában.

De vajjon t. Ház, a t. belügyminiszter ur, eddigi kormányzati cselekvényei, eddigi nyilatkozatai és az azokat kiegészítő további kormánynyilatkozatai világosan tekintve, alkalmas-e arra, hogy az ország egy másik nagy szükségletnek, a közigazgatási reform létesítésének megfeleljen? Hát vizsgáljuk meg ezt a kérdést először elvi szempontból.

Midőn a közigazgatási reform kérdéséről ebben a házban utójjára vitatkoztunk, akkor az álláspontoknak egy bizonyos közlése állott be. Az utolsó költségvetés tárgyalásának alkalmából abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy konstatalhattam, hogy a t. belügyminiszter urnak ugy a választási törvény reformjára tett nyilatkozatai, mint a közigazgatási reformot kísérő, — szerintünk azt megelőző — a szabadság biztosítékait tartalmazó törvényjavaslataira vonatkozó nyilatkozatai azt eredményezték, hogy a reformoknak sorrendjére és elvi előzményei nézve közöttünk nézeteltérés nincs; mert fokozatosan a t. belügyminiszter ur elismerte azt, hogy a választási törvény reformja, hogy a közigazgatási bíróságok szervezése, hogy a fegyelmi törvény megalkotása kell, hogy megelőzze azokat a törvényalkotásokat, a melyekből a központi államhatalom hatalmi sphaerájának kiterjesztése következik. (Mozgás jobbfelől.)

Igen, ez így volt, t. Ház, ezt én magam konstataltam — nemine contradicente a t. tulajdonal — az utolsó költségvetés tárgyalása alkalmával. De mi történik időközben? Időközben ezen a nyáron a t. miniszterelnök ur elmegy Nagybányára válaszóihoz és ott beszédjének egyik passzusában ezt az egész épületet egy pár szóval halomra dönti, szétromlja. Igen sajnálom, hogy nincs itt a t. miniszter urnak nagyváradi beszéde. (Derűlttség és felkiáltások balfelől.) Nagybányai beszéde! Igen nagybányai beszéde, mert nagy különbség van nagybányai és nagyváradi beszéd között. (Derűlttség balfelől.) Nagyon sajnálom, otthon felejtettem, hanem alkalom adtán szőről-szóra fogom felolvasni az illető passzusokat, a hol a t. miniszterelnök ur, fejtegetvén a közigazgatási reform szükségességét, hozzáteszi, hogy ő szerinte is meg kell alkotni azon törvényeket, melyek az egyéni és a honpolgári szabadságnak megóvására, melyek a közfői téren egyesek által, szenvedhető jogsérelemnek orvoslására alkalmasak; de ezeknek s egyáltalán a biztosítékot tartalmazó törvényeknek megalkotásától a sürgősen szükseges reformokat függővé tenni nem engedi, és a végén is az igaz garancia nem az egyes törvények megalkotásában, hanem a nemzetnek egészséges közszellemében rejlik, a mely majd

Ki nagy választék és olcsó árak mellett akarté felöltöt vásárolni, az jöjjön

Flesch Testvérek

ezéghez. Üzleti elvük: „a csekély haszon nagy forgalom által kiegyenlítődet nyer.”

ki fogja magának vivni szabadságának sérthetlenségét, még ha az meg is támadatik. En nem fogok ezen felfognak jogosultsága és helyessége fölött vitatkozni. Csak azt konstátalom, hogy a mit több parlamenti tárgyalás következményeképp, mint egyetértő álláspontot elértünk, azt a t. miniszterelnök ur egy, választóhoz mondott beszédében egyszerűen szétbontja. Meglehet, hogy megint oly nyilatkozatok fognak történni, a melyek az előbb konstátált egyetértést a közgazgatási reform előzményeire nézve helyreállítják; de már a jövő nyáron ép úgy megtörténhetik, a mint ezen a nyáron megtörtént, hogy a t. miniszterelnök ur vagy valamelyik másik miniszter az itt tett nyilatkozatokat desavualja, más álláspontra helyezkedik, szóval ha az, vajjon a közgazgatási reformmal egybekötött garanciákat a kormány megakarja-e alkotni és megalkotni a közgazgatási hatalmi momentumokat magában foglaló törvények előtt, ha ez nem a dolog természetéből, nem egy megérlelt álláspontból, hanem a harci kedvnek felváltva beálló lelohadástól vagy emelkedéstől függ a t. kormánytól, (Tetszes balfelől. Ugy van! Ugy van!)

De t. Ház, a kormányknak és különösen a t. belügyminiszter urnak a reformmiben várható teendőiről is felvilágosítást nyújthat nekünk az, hogy ő a létező törvényeket hogyan kezeli, miképp alkalmazza és a jelenleg kezében levő kormányzati hatalommal mi módon él. Mi várjuk a t. kormánytól és a t. belügyminiszter urtól a választási törvény oly reformját, mely a választások tisztaságát és szabadságát biztosíthassa. Ezt várjuk az egyik feltétel. Ivanka Oszkár t. képviselőúrnak már tegnap rámutatott a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslathoz sajtósága sorsára e parlamentben. Hiszen e törvényjavaslat magában véve nem kielégítő; ha csak az emelkedik törvényerőre, a mi abban bennfoglaltatik, abban nem látom biztosítást a választások tisztaságának és szabadságának. De legyen olyan, a milyen, tárgyalása legalább alkalmat adna arra, hogy a t. Házban mindenki nyilváníthassa, hogy mit talál abban elhibáztatni, mit helyesnek, mely pontban és irányban akar mást és többet, mint a mi a törvényben foglaltatik, szóval, nem volna kizárva, hogy módosítások útján ezen törvények fonalan is készüljön egy kielégítő reformja a választási törvénynek azon irányban, a melyet jeleztem. T. barátom már rámutatott arra a sajtóságon elbánsásra, a melyben ez a törvényjavaslat részesült. De hát, a t. belügyminiszter ur volt már azon helyzetben, hogy az ő kormányzata alatt pótválasztások történtek. Belügyminiszterének első epochájában, mielőtt az a friss és felpezsdülő szellem belejött volna a közgazgatásba, (Derültésg balfelől,) melyet a kitatásba helyeztet, csakugyan olyan volt az eljárás, hogy bennünk illuziókat ébresztett. Az első néhány pótválasztás a jelenlegi belügyminiszter ur kormányzata alatt olyan volt, a mely a belügyi adminisztrációnak becsületére vált; azonban az utolsó időben a friss és lendületes szellem a közgazgatásban ezen a téren legalább teljes mértékben érvényesült. Az utolsó két pótválasztás az adminisztratív presszió tekintetében, mely azoknál gyakoroltatott, a mi választási krónikánk legutóbbi lapjaira való. (Helyeslés. Ugy van! Ugy van! balfelől.) Hát, t. Ház, attól a kormánytól és kormányfűrtől, a ki a létező törvények hiányosságát és közönségünknek a jogvédelem terén létező, eléggé nem sajnálható tunyaságát felhasználja arra, hogy a választási szabadságon csorbát ejtessen, attól a miniszteről nem várhatjuk, hogy az legyen törekvése, hogy törvények által biztosítsa a választási szabadságot, hogy magának nagyobb, erősebb korlátokat szabjon az előbbieknel, amidőn az eddigieket sem respektálja, azoknak elasticitásával is vissza él. (Ugy van! balfelől.)

S aután kívánjuk a választási közgazgatási reformnál a központi hatalom meg erősítésével együttesen a jogosult megyei,

városi és községi önkormányzatnak épségben tartását. T. Ház! Várhatjuk-e ezt oly miniszteről, aki a létező törvényeket sem respektálja, (Ugy van! balfelől.) aki a megyei autonómiajának a jelen törvényekben foglalt igen hiányos biztosítékait sem tartja meg, hanem megsérti. Ezután a szempezi esettel foglalkozik s így folytatja beszédét:

A belügyminiszter csak kassatorius joggal bír. Ha ő azt tartja, hogy intézkedni szükséges, új intézkedésre hívja fel a megyét. Ezt a t. belügyminiszter ur nem tette, hanem maga intézkedett. (Ugy van! balfelől.) És ha ez új intézkedésre való felhívás czélra nem vezetne, akkor intézkedhetik a miniszter. De mikor? Akkor mikor törvények, vagy törvényes rendeletek szerint intézkedni szükséges: (Ugy van! balfelől.) tehát akkor, mikor a megye valamely fennálló törvények nem akar eleget tenni. (Ugy van! balfelől.) Ez az egyetlen eset, a melyben a miszternek joga van megmásítani a határozatot. (Élénk helyeslés balfelől.) Ha más esetben, csak azért, mert neki az jobban tetszik, akkor egyenesen törvénysértést követ el. (Helyeslés balfelől.)

T. Ház! A közgazgatási reformnak sikere és az, hogy ahhoz megnyugvással hozzájárulhassunk, két feltételtől függ: először magának a reformmódnak, mint organikus törvényalkotási módnak helyes voltától; másodszor attól is, vajjon e törvény életbe léptetése, különösen az első organizációval összekötött nagyhatalomnak kezelése tekintetében bizalommal lehettünk-e a kormány iránt? No hát a mondottakhoz csak azt a kívánalmat szerencsés tapintatot kell hozzáadnom, a mit a belügyminiszter ur az ő szférájába eső kinevezések egynemelyikeben tanusított és akkor készen áll előttünk a kép. (Élénk helyeslés balfelől.) Készen áll előttünk a kép: hogy a kormány egész ténykedése nem árulja el azt a szándékát, hogy a választási szabadságot és tisztaságot biztosítani kívánja, sőt annak mostani biztosítékain is az utolsó időben, a hol es a mennyiben teheti, keresztültör.

A t. kormány és kivált a t. belügyminiszter ur eddigi ténykedése nem nyújt semmit indikációt arra, hogy ő az önkormányzat joggal területét respektálni, hogy azt biztosítékokkal körülzáncsolni akarja, mint-hogy a jelen törvényekben foglalt biztosítékokat sem respektálja, hanem a törvény világos rendelkezése ellenére vindikál magának oly hatalmat, a mely törvénytelen. (Ugy van! a baloldalon.) A t. miniszter urnak egész kormányzati eljárása semmi biztosítékot nem nyújt nekünk — sőt indikációt tartalmazza az ellenkezőnek — hogy ő az első organizáció feladataival összekötött óriási hatalmat kellő tapintattal, csak a jó adminisztrációnak és nem párturalom hatalmi szempontjának érvényesítésére fogja használni. „Quo sem imbuta recens, servabit odorem testa diu“ (Tetszes balfelől.)

Az a szellem, melylyel az újonnan alakítandó állami tisztakar az első pillanatban megindult, azon impulzusok, melyeket a kormányzat neki ilyenkor megad, ki fognak hatni, tradícióivá fognak válni; ha ez a helytelen, azok a tradíciók, ha rosszak, ha helytelenek, igen nehezen lesznek gyógyíthatók. (Élénk helyeslés balfelől.)

Az organizatorius térer éppen úgy, mint az életbe léptetés terén a jelen kormányzattól — és sajnálom, hogy ezt ki kell mondanom — csakis beteg alkotásokat várhatók; az ország legényegesebb életbe való reformját pedig egy beleoltott betegséggel nem fogjuk engedni megszületni. (Élénkhelyeslés balról.)

A t. miniszter ur az ő hatalmaskodásában néha a komikum terére is tévelyeg. (Halljuk!) Ehhez tartozik pl. a belügyminiszteri abderitismusnak az az utolsó tenye, hogy ő a főváros költségvetésében bönögszve, ép ő, kiről legnagyobb ellenségei sem állíthatják, hogy különös szakértelemmel bírna a közművelődés terén, de kinek viszont barátai európai műveltségét és széles látókörét szokták dicsérni, ép azt a 3000 frtot ta-

lálta törlendőnek, melylyel a főváros a philharmoniai társulatot akarta segélyezni. Minden ki, ki az európai fővárosok szellemi életét kissé ismeri, tudja, hogy a nagy zenekari hangversenyek a szellemi életnek egyik nélkülözhetlen kiegészítő részét képezik. A mi sajnálatos helyi viszonyaink, melyeket most nem akarok fejtegetni, eredményezik, hogy e valóban kitünő zenei testület, mely minden egyéni haszon nélkül, csak művészambícióból működik és csak arra törekszik, hogy legalább kára ne legyen azon szegény és ugyanis elég rosszul fizetett művészeknek, csak azért tartja fenn ezen hangversenyeket és rászorul a főváros szubvenziójára. A t. belügyminiszter urnál nyilvánuló abderitismus eredménye az lett, hogy azon háromezer forintot törölte.

Egészen eltekintek attól, milyen lealázott állapot az a fővárosra, hogy ily csekély tételt sem szavazhat meg anélkül, hogy a t. belügyminiszter ur a maga hatásköre alá ne vonja. (Igaz! Ugy van! a baloldalon. Egy hang a jobboldalon: Majd jóvá teszi!) Csak annak illusztrálására akartam ezt felhozni, hogy kis és nagy dolgokban milyen emelkedett szellemet, milyen magas műveltségűt vártunk compensatióul a szakértelem azon hiányaért, mely a t. belügyminiszter urnak egy törvényalkalmazásában, mint mindennapi kormányzati ténykedésében nyilvánul (Élénk helyeslés a baloldalon. Mozgás jobbfelől.)

Elnök: Csendet kérek!

Aponyi: Albert g.: Ezekben kifejeletem az a százalékos bizalmatlansági pótképet, melylyel a kormány iránti általános bizalmatlanságon felül még a t. belügyminiszter urnak adozom. Ennek alapján természetesen az ő költségvetését sem fogadjuk el. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

A képviselőház ülése nov. 21-én.

(A Z. és V. táv. tud.)

Elnök: Gr. Andrássy Gyula.
Jegyzők: Josipovich Geza, Schöber Ernő, Hock Janos.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sandor miniszterelnök, Hieronymi Károly belügyminiszter, Szilágyi Dezső igazságügyminiszter.

Felolvastván és hitelesítetvén a jegyzőkönyv, napirend sz rint következők:

a belügyminiszterium költségvetésének tárgyalása.

Babó Emil nem kíván a közgazgatás minden ágára kiterjeszkedni, főleg azért, mert a belügyminiszter tegnap ígéretet tett, hogy a községi és a közgazgatási bíráskodási törvény nem sokára a Ház asztalán lesz, a mikor is meg fogja teheti észrevételeit. — A közgazgatási bíráskodásról szóló törvényjavaslatot nem fogadja el, mert az addig jó nem lehet, míg az alapot képező közgazgatást nem reformáljuk, mert a mai szervezet mellett a fognak az uralma egyáltalán nem lehetséges.

Ki is érdeklődhetnék ma a közügyek iránt, a mikor így mennek a dolgok, hogy ha hoznak egy helyes községi határozatot, a főispán megfelelően azt a belügyminiszterhez, mert a főispáni hatalomra nevez károsnak tartja és a miniszter egyszerűen megváltoztatja azt: arra legalább egyetlen egy esetet sem tud, hogy a megyének adott volna igazat a miniszter a főispánnal szemben. Ez a rendszer, mely már tarthatatlan, fenn fog állni mindaddig, míg a főispáni intézményt meg nem szüntetik. Nem járulhat hozzá azokhoz, a miket a belügyi államtitkár tegnapi felszólalásában a főispánokról mondott, mert ezek csak uri passzióik kielégítésére használják idejüket. Es a milyen a meltaóság főnök, olyanok az alárendelt tisztviselők, a kik mindenre ráérnek, csak a törvényhatóság ellenőrzéséhez nem. A főispánok különben még kötelességeiket sem ismerik s nem ritka az olyan főispán, a ki két-három éven át sem vizsgálja a meg a megyét.

A költségvetést nem fogadja el.

Gróf **Pongrácz** Károly: A kormány a legszűkebb radikális elemmel szövötközött s most már nem ur a viszonyok fölött. Utal azokra a sajnálatos eseményekre, melyek a magyar Alföldön lejárásodnak mely sajnálatára a loyális érzelmi férfiaknak. A kormány pedig úgy van, mint a vers mondja:

Auf dem Dache sitzt der Greis,
Der sich nicht zu helfen weiss.

Olyan kormányt nem támogathat, a mely trón és hazaellenes elemeket pártfogol. A költségvetést nem szavazza meg.

Előnk: Szólani senki sem kíván, be-zárja a vitát. Következnek a záróbeszéd.

Berzeviczy Albert előadó szól a vitában felmerült általános közgazdasági kérdésekről. Ajánlja a költségvetést elfogadásra.

Holló Lajos mint a határozati javaslat benyújtója tartja meg záróbeszédét. Visszatér a sempo esetre s kimutatja, hogy a kormány eljárása törvénytelen volt. A parlamenti reformot illetőleg rámutat a vitára s ebből vonja le a következtetést, hogy ezen a téren az orvoslás szükséges. A kormány-nak kell megtenni a kezdeményező lépéseket s ezekben a kormánynak elvi kijelentéseket kellene tennie. Ajánlja határozati javaslatának elfogadását.

A többség a költségvetést általánosságban elfogadja.

A részletes vitánál felszólal:

Veres József és szóba hozza a békés-megyei agrárszociális mozgalmak ellen tett intézkedéseket. Nem szavazza meg a tételt.

Gróf **Apponyi** Albert ismét a sempo ügy vitájához szól s kijelenti, hogy azokat a nyilatkozatokat, melyeket a miniszter neki ímputál, nem tett. Köszöni, hogy a miniszter tekintélynek tartja, de kéri, hogy ebben a kérdésben ne hódoljon a személyi kultusz-nak, hanem kövesse a törvényt.

Endrey Gyula az alföldi szociális mozgalommal foglalkozván, azt hiszi, hogy a belügyminiszter nagyon eltesvesztette a szociális kérdésben az igazi javításra vezető utat. Informáltassa a miniszter jobban magát s szüntesse meg a gyűlekezési tilalmat. A tételt nem szavazza meg.

Ezután következik **Busbach** Péter interpellációja

a debreczeni botrány

tárgyában.

Interpelláció.

a bel- és igazságügyminiszterekhez.

1. Megengedhető-e az, hogy idegen állam alattvalója hazánkban politikai körutakat tegyen s a magyar állam közjogát nyilvános helyeken, neptömegek előtt megtámadja és a magyar állam alaptörvényei ellen izgatásokkal az ország nyugalmat felzavarja.

2. A tegnapielőtti Kossuth Ferencz-féle banketen állítólag előfordult botrány folytán megtette-e az igazságügyminiszter azon intézkedéseket, melyek a Felső személyét sértő inzultusok szigorú megtorlásához szükségesek?

Busbachnak interpellációjára Hieronymi mindjárt válaszolt és kiemelte, hogy miután Kossuth honosítási ügye közvetlen elintézés előtt áll, nincs szükség intézkedésre. — *Ugyanily értelemben válaszolt Szilágyi is. — A debreceni királysértés tárgyában a vizsgálatot elrendelte.*

A Zombori Takarékpénztár.

(Folytatás.)

Csak hogy ez elveket előbb hazánk legjelesb nemzetgazdái hirdették és e kérdések körüli viták egy igen tanulságos irodalmat teremtettek. Legelső tán Weninger Vince volt, ki „A bankügy elmélete” című munkájában e kérdésben nyilatkozott, így szólván: „Nemzetgazdasági fejlődésünkkel, kereskedelmünk és a forgalom emelkedésével hazai takarékpénztáraink a jelenleg divó kezelési elveket meg nem tarthatják, hanem

szükséges, hogy az ingatlanokra adott kölcsönöket lassanként visszavonják, a melyek a letéti bankok természetével meg nem férnek; máskülönbén néhány évtized leforgásával veszélybe jöhetnek.” Elmondották véleményüket még gróf Lónyay Menyhért „Közügyekről” című műve első kötetében, Kautz „A társulati intézmények a nemzetgazdaságban” című tanulságos könyve új kiadásának második fejezetében, végre Földes Béla a „Takarékpénztáraink reformja” című nagyon becses pályadíjazott dolgozatában, melyre alantabb még többször lesz alkalmunk visszatérni.

Nem untatjuk olvasóinkat további idézetekkel, mivel e kiváló nemzetgazdasági írók okoskodása mind oda konkludál, hogy alapos reformra, sőt törvényhozási intézkedésre is volna szükség a takarékpénztárak működésének helyesebb üzleti elvekre való fektetése végett, nehogy válságos időkben az ország közgazdaságának beláthatatlan kárára megrázkodtatásnak legyenek kitéve.

E teoretikusok jeles gyakorlati férfiaknak is bizonyultak, mert a tények nekik adnak igazat.

A többek között felemlítjük a Pesti hazai első takarékpénztár, a legnagyobb magyar betéti bank (Depositbank) 1869. évi esetét, melyet Lónyay mond el, „A bankügy” című művének 304. és 305. lapjain, A 1869. évi hitelválságban ugyanis a betevők megostromolták a Hazai takarékpénztár pénztárát is, mint hogy az igazgatóság nem tartotta jónak a szükséges összeg megteremtése végett az értékpapírok egy részét csökkent árak mellett is nagy veszteséget okozólag a piacra dojni — az államhoz folyamodott segélyért, hogy fizetését beszüntetni ne kelljen, sőt a bizalmat helyreállítandó, a betéteket lemondatlanul is visszafizethesse. Hasonló eset jegyezhető fel a nagy betéti Eszékai takarékpénztárról is, mely egy pár év előtt, aránytalanul nagy összeget fektetvén jelzálogkölcsonbe, fizetéseiben megakadt és szintén országos segélyre szorult. Nem igen tér el a megelőző példáktól a kolozsvári intézeteknek mult évi szegényletes megakadása.

A szaktudósok irodalmi tevékenységének, de tán még inkább az 1873. évi szomorú tapasztalatoknak köszönhető, hogy az országban egyáltalán, különösen pedig a fővárosban utat törtek maguknak a helyes gazdasági elvek. Nagyobb fővárosi pénzintézetünk oly kitűnően vezetvük, a saját és rájuk bizottak közötti szám és az elhelyezési módzatok oly kedvezők, hogy emberileg előre láthatóan a nagyobb forgalmú nyugati kulturálmokban oly gyakori krízis esetében is, minden megrázkodtatás nélkül tehetnek eleget köteleességüknek.

Az utolsó két évtized tapasztalataival szemben azonban egészen nyomtalanul marad a Zombori takarékpénztár. Ez nem akart mások kárán okulni és eddig még jelét sem adta hajlamának a bevált elvek követésére.

Lássuk tehát csak a vádakát a fenebbi sorrendben. Először is a saját és ideken tőkék közötti viszonyt. Nem nagy szakismertre van szükség ama szembeötölő hiba észleletére, hogy a Zombori Takarékpénztár mult évi mérlege szerint, 4 millió 106 ezer forintnyi betéttel szemben összesen 170 ezer forint részvény-tartaléktőke és nyugdíj alappal bír. Vagyis majdnem 25-ször nagyobb a k a d ó s á g a i mint saját tőké-

je, azaz a saját tőkéje csak 4%-át teszi az általa kezelt idegennek, másképp pedig minden saját 4 forinttra 100 forintnyi betét esik. És a saját tőkében már befoglaltatik az egészen más rendeltetésre szánt nyugdíjalap is, melyet a vezetőség értetlen csekély tartalékjának szűgelylen érzetében az általános szokás ellenére sem tüntet ki külön, ámbár hallomás szerint az utolsó közgyűlés a már megboldogult igazgató részére oly nyugalomdíjat szavazott meg, mely az összes tartaléktőke hozzáadékat felemészttette volna.

(Folyt. köv.)

Hirek.

— **Kinevezés.** Lippner Hermann kiszolgált igazolványos átitstet a szabadkai törvényészékhé inokká nevezetett ki.

— **Színház.** Gyarmathyné Mészáros Cornelia gyengelkedése miatt a mára kitűzve volt „Kis alamuszi” elmaradt, s ma szodán egyáltalán színházunkban nincs előadás. Holnap csütörtökön, Herczeg Ferencz új vigjátéka, „A három testőr” kerül bemutatásra.

— **Panasz az iskolák ellen.** Furcsa panaszt vettünk ma az apácze nek s altalan a rom. kath. iskolák ellen. Valami Pecska Mari nevű kis lányt előbb az apácza zárda iskolájában, később a külvárosi rom. kath. leányiskolákban sem vették volna fel a tanulók közé azon okból, mert a gyermek szülei vadházaságban élnek. Szeretnők, ha értesülésünket illetékes helyről megcáfolnák. Egyébként utánajárunk a dolognak, s esetleg visszatérünk még rá.

— **A monostorszegi „Olvasókör”** f. hó 17-én tartotta meg új helyiségének, műkedvelői előadással és tánczszel egybekötött felavatási ünnepélyét. Az előkészületek már előre is odamutattak, hogy az ünnepély fényes lesz. Részt vett az ünnepélyen majdnem minden tag, továbbá Bezdánból, Zomborból, Kupuszinaról, Szántóvaról, Rigyczáról, Sztanisicáról, sib. számos vendég. Mint már jeleztük, színre került a „Három kalap” cz. vigjáték. Színes nyelven szólván, elmondhatjuk, hogy az előadás úgy ment, mint a „karika csapás.” Sugóra nem volt szükség! — — Az előadást a kör pompásan feldíszített mulatótermében táncz követte. Az első negyest 40 pár tánczolta. A mulatság csak reggel felé ért véget. — A könyvtár-alap javára felülfizettek: Kuzman M. (Bezdán) 30 kr., Molnár Ferencz (Bezdán) 30 kr., Hegyessy F. (Bezdán) 30 kr., Farsang P. (Monostorszegh) 30 kr., Kapetánovits János (Monostorszegh) 2 ffr 30 kr., Flesch N. (Bezdán) 30 kr., Bruck G. (Monostorszegh) 10 kr., Bruck Mór (Mohács) 50 kr., Waal J. (Rigycza) 50 kr., Orehoja Béla (Monostorszegh) 30 kr., Tóth Lajos (Monostorszegh) 20 kr., Taster Ignác (Monostorszegh) 30 kr., Weinberger M. (Monostorszegh) 20 kr., Ganzl Lajos (Monostorszegh) 20 kr., Jámbor Béla (Monostorszegh) 1 ffr 20 kr., Osztragonacz J. (Monostorszegh) 20 kr., Kollár Gergely (Monostorszegh) 30 kr., Müller L. (Bezdán) 60 kr., Bikičzky T. (Monostorszegh) 1 ffr, Fürst Salamon (Monostorszegh) 20 kr., Nagy J. (Kupuszina) 20 kr., Zsigmond A. (Bezdán) 60 kr., Orehoja Antalné (Zombor) 1 ffr 20 kr., Wámoscher N. (Monostorszegh) 2 ffr 20 kr., Müller S. (Monostorszegh) 30 kr., Reiter Ferencz (Monostorszegh) 30 kr., Vranja J. (Monostorszegh) 90 kr., Lipokaites B. (Szántóva) 30 kr., Schäfer D. (Sztanisic) 90 kr., Kubik V. (Monostorszegh) 40 kr., özv. Jankovitsné (Monostorszegh) 2 ffr, Nagy B. (Monostorszegh) 1 ffr, N. N. 1 ffr, Vagyotzy János (Monostorszegh) 60 kr., N. N. 30 kr., Bogoy Ottó (Bezdán) 60 kr., Rozenberg J. (Sztanisic) 30 kr., Abraham E. (Monostorszegh) 30 kr., Weigang J. (Apatin) 60 kr. — Fogadják a szíves felülfizetők ezután a rendezőség köszönetét.

— **Eljegyzés.** Fischer Samu ns-militáriási eljegyezte Glied Jozsefa kisasszonyt, Glied Ládó gyáros leányát Brémából.

— **Az ó-kanisai kath. népkör** alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyási záradékkal ellátta.

— **Uj tanácselnök a kurián.** Sélley Sándor a szegedi királyi tabla volt elnöke, a kit nemrég neveztek ki a kuriára tanácselnöknek, már elfoglalta hivatalát s tegnap elnökölt először a kuria II. büntető tanácsában. Sélley e tanácsnak lesz a vezetője.

— **„Apatini Hitelbank“** cím alatt egy új pénzintézet van alakulóban Apatinban. Dr. Kék Lajos orsz. képviselő van a mozgalom élén.

— **A zombori őszi vásár** f. hó 15-én és 20-án tartatik meg.

— **Tűzhalál a mulatságban.** Borzasztó szerencsétlenségről értesítünk bennünket. A Kovil Szent-Iváni bucsu, mely igen vígan kezdődött, hajmeresztő szerencsétlenséggel végződött. Este, mikor már mindenkinek jókedve volt és vígan táncolt a nagykozmában a fiatalság, — egy vendég vigyázatlanság folytán sapkájával leverte az egyik alacsonyan lógó petroleumlámpát, a mely éppen két fiatal leány közé esett. A lángra lobbant petroleum a szerencsétlen leányok ruháját is meggyújtotta és csak nagy nehezen lehetett a tüzet elfojtani. A boldogtalan leányok egyike ijedségében leszaladt a pinczébe, a hol a lépcsőkről leesve oly súlyos sebeket ejtett magán, hogy fülgyógyulásán az orvos is kételkedik, a másik leány pedig borzasztó égési sebeibe behalt.

— **Petrovics Geraszim.** Még egyszer feltűnik ez a név, melyet annyit emlegettek a szenzációs Linder-pör alkalmával. A volt püspökhelyettest ugyanis — mint annak idején megirtuk — büntetésből bedugták a grábóci kalugyer kolostorba. Petrovics Geraszimnak azonban sehogyse tejszett ez az állapot, mert hát a kolostor egész jövedelme 1200 forint egy esztendőben s abból kellett ellátni az egész zárdát. A raszedett püspökjelölt tehát megkérte Brankovics patriárkát, hogy tegye vissza Karlóczára theologiai professzornak. Brankovics megszánta, eleget is tett a kérésének, úgy, hogy Petrovics most megint Karlóczán működik. A „félbenmaradt püspök“ ezzel lekerül a napirendről.

— **Szerum a — tífusz ellen.** Még le sem csillapult a láz, melyet Behring a difteria-szerum feltalálásával okozott, már egy újabb felfedezés híret hozza a táviró Berlinből. A tudós profeszor ugyanis kitalálta a tífusz gyógyszerét, mely állítólag éppoly jó és gyorsan hat, mint a difteria-évsavó. Behring a tífusz-szerumhoz éppolyan módon nyeri az anyagot, mint a difteriüsszerumhoz: lovat immunizált a tífusz mérgével s az ily módon immunizált állat véréből készíti az orvosságot. Az új gyógyszert szintén a höchsti gyárban készítik. Behring állítog most a kolera ellen való gyógyszer feltalálásán fáradozik.

Irodalom

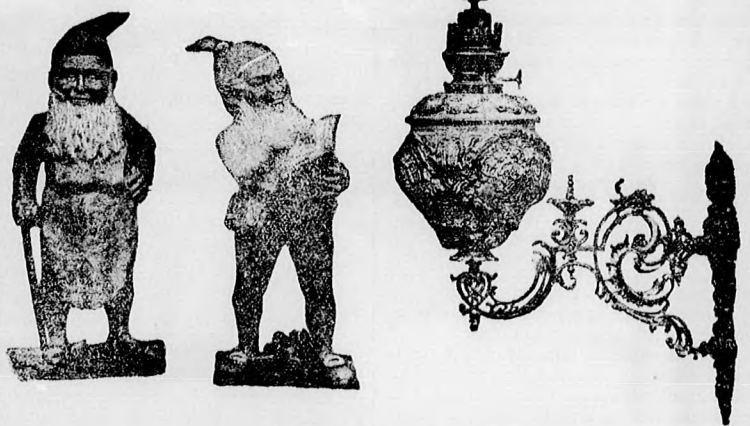
A „Vasárnapi Ujság“ november 18-ik száma 22 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Az angol miniszterelnök és a felsőház“ Rosseberry lord, angol miniszterelnök arcképpével.) — „Apám háza.“ Medgyaszay Vince költeménye. — „Komédiásgyermek iskolája.“ Parisi életkép. — „A cenzor úr.“ Orosz életkép, Tolsztoj Leo után oroszból. — „A New-York palota és kávéháza.“ töredékek. Irta Reményi Ferenc es. és kir. sorhajó-zászlós. — „Ősz végén.“ Rajz. Irta Szives Béla. — „A Nemzeti Szalon.“ kiállításából (Neogrady, Kimmach, Szobonya, Telegdi festményeinek másolata-

val.) — „Justh Zsigmond.“ (Arcképpel.) — „Forrongások Madagaszkárbán.“ (A madagaszkári királynő és férje, a miniszterelnök arcképpével, s képekkel Antananarivóból, Madagaszkár fővárosából.) — „Safe deposit.“ Tűz- és betörésmentes pánczélszekrények bérbeadása a bérítő saját zára alatt a pesti magyar kereskedelmi bankban. (Képekkel.) Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek. Sakkjáték., Képtalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai-Ujdonságok“-kal együtt 3 forint, megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest egyetem-utca 4. szám.) Ugyanígy megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

„Háztartás“ címmel Kürthy Emilné urnő szerkesztésében Budapesten egy nálunk egészen új irányú házagpótló lap jelenik meg szép kiállítású 16 oldal terjedelemben havonként háromszor (elsején, tízedikén és huszadikán). Rendkívül gazdag tartalmából (78 állandó rovata van) csupán a fontosabakat emeljük ki. A lap élén a nő-világ érdekeitől egy magas irány-czikket közöl, utána pedig: háztartás, konyha, lakás, fűtés, pincze, hálószoba, szalon, házi ipar, művészet, divat, fehérnemű, szabás-varrás, kézimunka, tudomány a házban, a szépség

ápolása, a nők joga, keresetforrások, a kerézetet különféle nemei, baromfi-tartás, bevásárlási források, étlapok stb. stb. rovatok gazdag tartalma nyújt hasznos tudnivalókat a háztartás minden ágából. Ezekon kívül érdekesítő regényeket is közöl. Rendkívüli kedvezmény, hogy a „Háztartás“ olvasó közönségének megbízásait díjtalanul elvégzi. Előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt és negyedévre 1 frt 50 kr, a mely a kiadóhivatalhoz, Magyar Nyomda Budapest, VIII., József-utca 45. sz. alá küldendő.

Hirdetések

Legolcsóbb bevásárlási forrás

POCK LÁSZLÓ

(ezelőtt KLEIN EDE.)

üveg-, edény- és porcellán-üzlet kereskedése.

Különösen ajánlja divatos függő-lámpa és majolika-disztárgyait, terracotta-és sydrolit-figuráit, china-ezüst edényeit s francia baccaral-ivó-készleteit.

Az üvegkereskedés szakmájába vágó mindennemű üvegezést, templom-épület, kirakat-tábla és képketerek elkészítését a legrovidebb idő alatt pontos kivitelben elvállalja.

Czegtársas lévén a farkasvölgyi világhírű üvegtáblagyárnak abban a kellemes helyzetben van a czeg, hogy a legjobb minőségű és legolcsóbb üvegtáblával szolgálhatja ki t. vevőt.

A n. e. közönség szives pártfogását kéri

kifűtő tisztelettel

Pock László.